

DOOR ROBBIE TAS

ALUMNUS IN DE KIJKER

KARL BOGAERT

(PROMOTIE 1988)

Onze Faculteit telt alumni met heel diverse profielen. Sommigen zijn na het behalen van hun diploma nooit nog met recht bezig. Alumnus Karl Bogaert (promotie 1988) werd na zijn rechtenstudies verpleegkundige en werkt nu in het Universitair Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus in Bierbeek. Zijn drang om zich maatschappelijk te engageren werd aangewakkerd door enkele van zijn professoren in de rechten en uit zich niet alleen in zijn uiteindelijke beroepskeuze, maar ook in een onderwijsproject dat hij o.m. samen met zijn echtgenote en een Congolees jurist opzette in Congo. Wij hadden een zeer inspirerend gesprek met een uitermate boeiend alumnus.

Je bent een atypische jurist – waarom koos je initieel voor rechten?

Ik begon mijn studies in 1981 aan de UFSIA in Antwerpen en behaalde er de diploma's van kandidaat in de rechten en baccalaureaat in de wijsbegeerte. Van bij de start twijfelde ik sterk of rechten wel een geschikte studie voor me was. Het scheelde niet veel of ik was de richting geschiedenis ingeslagen. De brede, algemene vorming tijdens de kandidaturen rechten sprak me wel aan in deze kleine, gezellige universiteit.

Eenmaal kandidaat in de rechten, was het niet duidelijk of ik wou verdergaan op dit pad. Nog steeds niet overtuigd, begon ik toch de licenties aan de KU Leuven. Deze jaren verliepen moeilijk: ik wist niet goed waar ik naartoe wou, rechten leek toch niet helemaal mijn 'ding'. Ik liet rechten in de steek, maar nam twee jaar later de draad terug op vanuit het 'juridische' idee: 'ik sluit een contract met mezelf om de licenties af te werken zonder de verplichting er later iets mee te doen'. Zo geschiedde, in 1988 behaalde ik het diploma van licentiaat in de rechten. Tot heden heb ik dit diploma professioneel niet ingezet.

Dan ben je verpleegkunde gaan studeren. Hoe ben je van jurist verpleegkundige geworden?

Ik zocht een studie die me lag en me onmiddellijk in het werkveld zou gooien. Zo kwam ik bij verpleegkunde terecht. Ik begon in UZ Gasthuisberg als verpleeghulp en autodidact. In 1997 behaalde ik via de Centrale Examencommissie het diploma van gegradueerde (nu bachelor) in de ziekenhuisverpleegkunde.

Waarom juist verpleegkunde? Tijdens mijn studententijd in Leuven was ik op zoek naar een sociaal engagement: ik wou iets doen voor en samen met mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving. Zo leerde ik ATD Vierde Wereld kennen, een organisatie die als doel heeft armoede te bestrijden met een structurele aanpak. Vanuit dezelfde bewogenheid zette ik de stap naar verpleegkunde, in het bijzonder naar mensen met een psychische kwetsbaarheid. Ondertussen werk ik al vele jaren in het Universitair Psychiatrisch Centrum Sint-Kamillus Bierbeek. Vandaag maak ik deel uit van de mobiele equipe, d.w.z. ik vervang collega's die plots uitvallen.

In het UPC St.-Kamillus Bierbeek is er naast algemene ook forensische psychiatrische zorg. Kan je daar iets meer over vertellen?

De Belgische staat werd al verschillende keren op de vingers getikt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens wegens haar beleid rond geïnterneerden. Deze mensen horen niet thuis in de gevangenis, wel in een gespecialiseerde psychiatrische inrichting waar ze de nodige zorg en behandeling krijgen. Om hieraan tegemoet komen, wordt sinds 2002 in het UPC St-Kamillus forensische psychiatrische zorg voor mannen uitgebouwd. Indien mogelijk wordt er gestreefd naar resocialisatie.

Naar Nederlands model is in 2016 een nieuwe forensische afdeling 'Langdurige Forensische Psychiatrische Zorg' opgestart, bestemd voor mannen die zeer zware misdrijven pleegden. Hier ligt de nadruk niet op behandeling, maar op kwaliteit van leven. De meesten

zullen immers in het ziekenhuis blijven wonen en een terugkeer naar de maatschappij is geen optie. Maar de samenleving kan natuurlijk wel naar hen komen, wat via allerlei initiatieven ook gebeurt...

Naast internering heb ik ook vaak te maken met gedwongen opnames. Kunnen terugvallen op een juridische bagage betekent daarbij zeker een meerwaarde!

Aan welk vak/ welke prof in Leuven bewaar je de beste herinnering?

Twee professoren blijven me sterk bij. Lieven Dupont probeerde ons in zijn lessen strafrecht een sociale reflex mee te geven. Ik herinner me zijn woorden 'ik probeer jullie warm te maken om een engagement op te nemen, maar ik weet niet of ik jullie bereik...'

Daarnaast denk ik aan Walter Van Gerven (verbintenissenrecht). Hij was ervan overtuigd dat een jurist geëngageerd moet zijn en zich dus niet in zijn vak mag opsluiten. En dat

juristen als belangrijkste taak hebben de samenleving rechtvaardiger en menselijker te maken. Ook vandaag is zijn boodschap nog steeds actueel.

Naast je professionele bezigheden, ben je stichtend lid van Ekimanyelo vzw, een vereniging die zich toelegt op onderwijs in de Democratische Republiek Congo. Hoe is dat tot stand gekomen?

Begin 2005 leerden mijn vrouw en ik Antoine Djon-ga kennen, die toen rechten studeerde aan de ULB in Brussel. Antoine groeide op in het plattelandsdorp Vango Yenda, ver verwijderd van de 'bewoonde wereld', pal in het midden van de D.R. Congo. Antoine was de eerste van een 20-tal naburige dorpen die slaagde voor het "examen d'Etat", het nationale eindexamen bij het einde van het secundair onderwijs, te vergelijken met het 'baccalauréat' in Frankrijk. Op latere leeftijd kreeg hij de kans om in België te studeren.

Met veel overtuiging en wilskracht behaalde hij in 2011 het diploma rechten aan de ULB. In tegenstelling tot veel van zijn Congolese studiegenoten, wou hij absoluut naar zijn land terugkeren. Vóór zijn terugkeer kwam hij met het idee een school op te richten in zijn geboortestreek. Hij polste of wij dit initiatief zouden steunen. Omdat ook wij op zoek waren naar een zinvol structureel project, gingen we op zijn vraag in. En zo is alles begonnen, het was een 'win-win' langs twee kanten.

Einde 2013 begonnen we als feitelijke vereniging en sinds november 2016 is Ekimanyelo een vzw. Ekimanyelo is een zogenaamde '4de pijler', dit is een verzamelnaam voor burgerinitiatieven voor ontwikkelings-samenwerking.

De school, het 'Complexe Scolaire d'Excellence' bevindt zich in Lodja, hoofdplaats van de provincie Sangha, en opende haar deuren in september 2013. Het gaat om een kleuter-, lagere en secundaire school voor ongeveer 1.500 leerlingen.

Naast het hoofdproject in Lodja worden twee plattelandschooltjes in Vango Yenda en Dela, op 50 km van Lodja, vernieuwd en uitgebouwd.

Van waar juist het idee om een school op te richten in Lodja?

Er zijn vier grote domeinen waarbinnen je iets kan betekenen in het Zuiden: landbouw, gezondheidszorg, onderwijs en infrastructuurwerken. We beseffen dat deze domeinen bouwstenen zijn die op elkaar inhaken. Het was Antoine zelf die met het plan kwam een school op te richten. Hij beseft als geen ander hoe belangrijk onderwijs is in de persoonlijke ontwikkeling. Gratis onderwijs is een basisrecht. Onderwijs en vorming betekenen lagere moeder- en kindersterfte, minder straatkinderen, minder kindsoldaten, minder vroegtijdige huwelijken,

Geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, gendergelijkheid...

minder armoede, een hoger gemiddeld inkomen, economische groei... Of met de woorden van Nelson Mandela: 'Onderwijs is het machtigste wapen dat je kan gebruiken om de wereld te veranderen.' Onderwijs zou een kerntaak van de Congolese overheid moeten zijn, maar ze blijft zoals in vele landen in gebreke.

Zijn er nog andere projecten naast onderwijs?

Sinds 2017 zet het Complexe Scolaire vormingen rond familieplanning op touw voor de leerlingen, hun ouders en de inwoners van Lodja. Gemiddeld heeft een vrouw in de D.R. Congo 8 kinderen, de helft van de Congolese bevolking is jonger dan 15 jaar. Deze vor-

mingen zijn een hulpmiddel om de armoede terug te dringen, de gezondheid te promoten, de voedselzekerheid te verhogen en de kansen op scholing te doen stijgen.

Tevens wordt een open leercentrum uitgebouwd waaronder een openbare bibliotheek met leeszaal, een informatikaalokaal, een vaklokaal wetenschappen en een naaiatelier. Dit centrum is bedoeld om ook de andere scholen in Lodja en omgeving – waar vaak geen (hand)boeken voorhanden zijn – mee op te tillen. De opening van het open leercentrum is gepland eind 2019.

Wat zijn de belangrijkste waarden die aan de basis liggen van de projecten van Ekimanyelo ?

Onderwijs moet voor iedereen toegankelijk zijn. Leerlingen waarvan de ouders weinig of geen financiële middelen hebben, moeten ook onderwijs kunnen genieten. Armoede mag immers geen uitsluiting betekenen. In het Complexe Scolaire in Lodja betalen leerlingen daarom geen schoolgeld.

Slechts 1/3 van de vrouwen op het platteland kan lezen of schrijven. Daarom willen we zoveel mogelijk meisjes naar de (secundaire) school krijgen. Waar meisjes onderwijs volgen, vergroot hun rol binnen de gemeenschap en zal de armoede afnemen. Op vijf jaar tijd is het aantal meisjes in het Complexe Solaire gestegen van 250 naar 510.

Ekimanyelo vzw zet in op de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties 2015-2030: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, gendergelijkheid...

We benadrukken het 'ownership': niet wij in het Noorden bepalen hoe de school moet uitgebouwd worden, dat doet onze partner in het Zuiden: Antoine, zijn vrouw Véronique en hun medewerkers. Er is uiteraard vaak overleg en uitwisseling met ons.

Hoe worden al deze projecten gefinancierd?

De projecten worden gefinancierd met giften van particulieren, subsidies en steun van gemeenten, organisaties en scholen. Daarnaast zijn er activiteiten en eigen middelen van leden van Ekimanyelo vzw. Ons netwerk proberen we gestaag uit te bouwen. De halfjaarlijkse nieuwsbrief is hiervoor een belangrijk instrument. Steun is altijd welkom! (meer info: <http://home.scarlet.be/ekimanyelo>). ■